

Kotimarkkinakeskeisyys on lihaketjun suuri haaste - lihaketjun toimialakuvaus

Csaba Jansik

Lihan arvoketju

Panokset

Lihatilat käyttävät samoja tuotantopanoksia, kuin muut maatilat. Lihatilojen ylivoimaisesti suurin tuotantopanos on rehut, jonka lisäksi eläinainees, sähkö, koneet ja varaosat ovat merkittäviä. Kasvintuotantoon tarvittavat panokset – kuten siemenet, maanmuokkauskoneisto, muu energia, lannoitteet ja kasvinsuojeluaineet muodostavat merkittävän osuuden, mikäli tila käyttää eläinten ruokintaan itse tuottamaa rehua.

**Lihan-
tuotanto**

Teurastus

Kolme tärkeintä lihalajia ovat naudanliha, sianliha ja siipikarjanliha. Jälkimmäisissä on mukana broilerin ja kalkkunanliha. Nämä vastaavat yli 95 % Suomen lihatuotannosta. Lisäksi Suomessa tuotetaan lammas- ja vuohenlihaa sekä poronlihaa ja riistaa.

**Lihan
jalostus**

Lihateollisuus koostuu teurastus- ja lihanjalostustoiminnoista. Sian ja siipikarjan teurastuslaitokset ovat isoja, kun taas märehittäjien teurastusyriyten kokoluokka vaihtelee. Lihanjalostus puolestaan on heterogeenistä toimintaa. Lopputuotteita valmistetaan yli 200 yrityksen toimesta. Lihanjalostukseen käytetään raaka-aineena sekä kotimaista että tuontilihaa.

**Vähittäis-
kauppa**

Vähittäiskauppa pitää sisällään tukku- ja vähittäiskauppatoimintaa sekä siihen liittyvää logistiikkaa, tilaus- ja jakelujärjestelmiä ym. Osa lihaa sisältävien elintarvikkeiden jakelusta tapahtuu ruokapalvelusektorin yksiköiden välityksellä. Tähän luokitellaan horeca, suurkeittiöt, kunnallistoimijat, sairaalat, armeija ym.

Kulutus

Kulutus tapahtuu osin kotioloissa vähittäiskauppayksiköistä ostettuna, osin ruokapalvelusektorin yksiköissä.

Lihaketjun rahavirtalaskelmat

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

Vähittäis-
kauppa

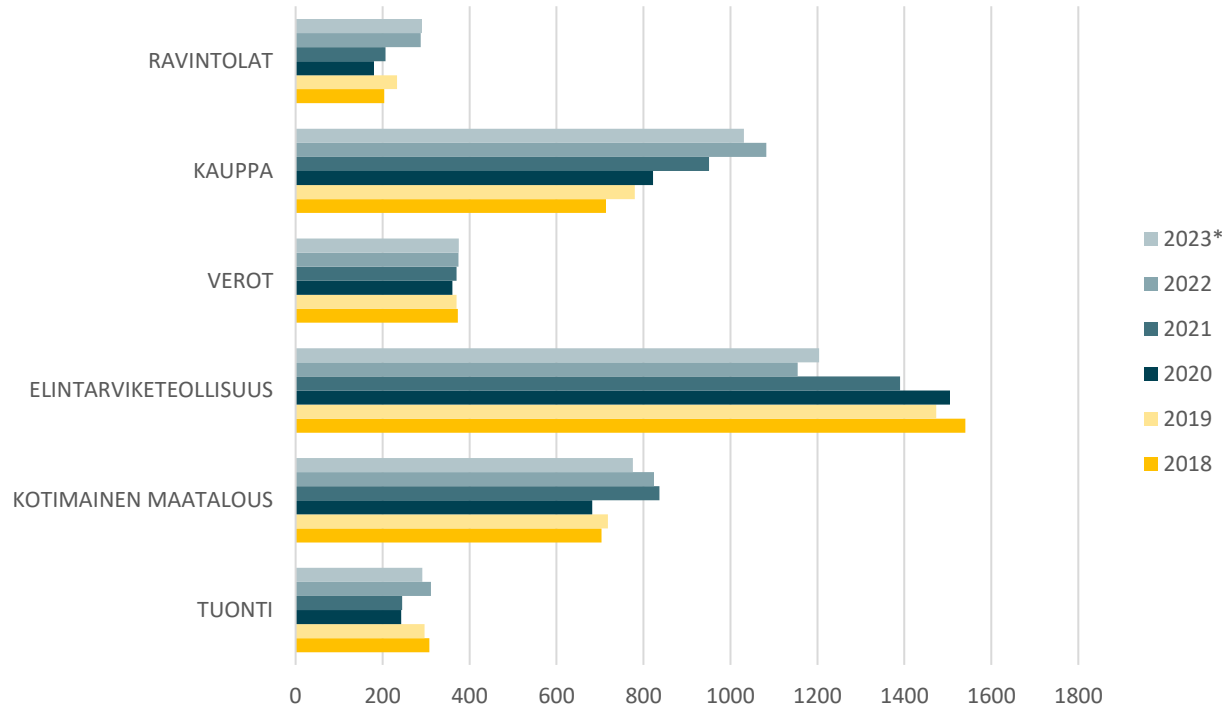
Kulutus

Kotimaisen elintarvikeketjun rahavirta muodostuu elintarvikkeisiin ja alkoholittomiin juomiin käytetyistä kokonaiskulutusmenoista, päivittäistavarakaupassa ja erilaisissa ravintolapalveluissa sekä elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden viennistä.

Tästä rahavirrasta päivittäistavarakauppa ja ravintolat ostavat elintarviketeollisuudelta ja maataloudelta jalosteita ja raaka-aineita. Tuonti kuvaa ulkomaiselle elintarviketeollisuudelle ja maataloudelle Suomesta menevää rahavirtaa. Elintarviketeollisuus ostaa raaka-aineet maataloudesta ja valtio kerää verot.

Lihasektorin rahavirta - milj. € (reaalinen)

Rahavirta ei kerro kannattavuudesta tai markkinavoimasta jne.

Lihaketjussa tarkasteluajanjaksolla on koettu vientimarkkinoiden nousua ja laskua Kiinan markkinoilla. Lihateollisuudessa on kireää kilpailua.

Tuotantokustannukset nousivat vuosina 2021-22, jonka myötä teollisuuden sama rahavirta on pienentynyt vuodesta 2022 alkaen.

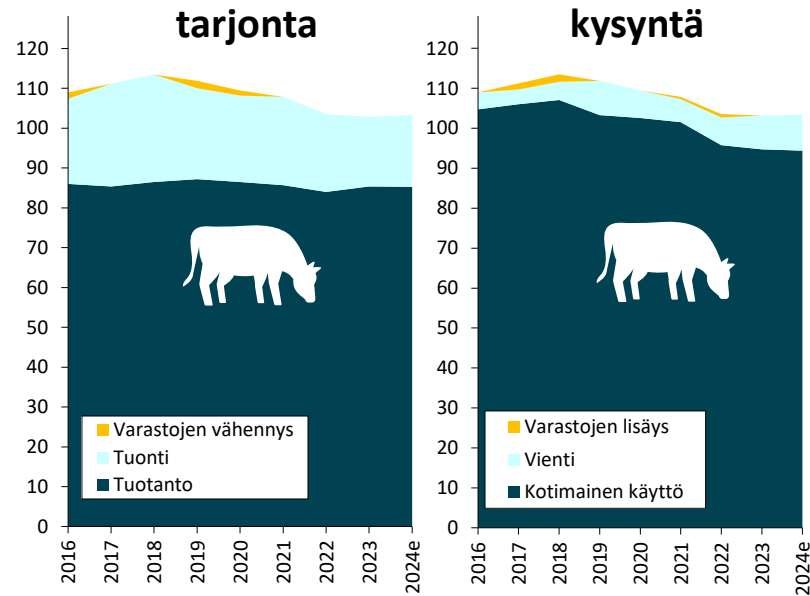
Lähde ja rahavirran muodostamisen menetelmäkuvaus: Arovuori, K., Karikallio, H. & Kinnunen, P. 2024. Elintarvikeketjun rahavirtojen kehitys. PTT raporteja 289. Saatavilla: <https://www.ptt.fi/wp-content/uploads/2024/05/PTTrap289.pdf>

Lihataseet kehittyvät eri suuntiin

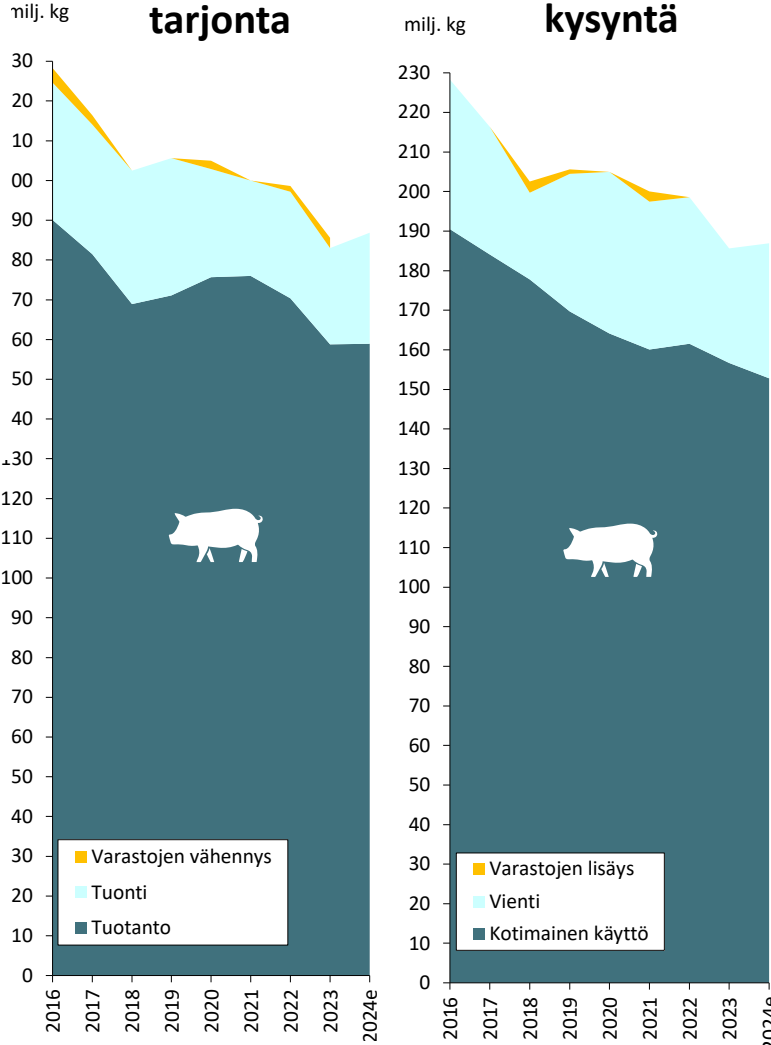
Naudanliha

Naudanlihan tuotannon rakenne on melko hajanainen. Vuodelle 2025 ennustettu notkahdus painaa aiempina vuosina melko tasaisena pysyneen tuotannon 83 milj. kiloon, alimmilleen kymmeneen vuoteen.

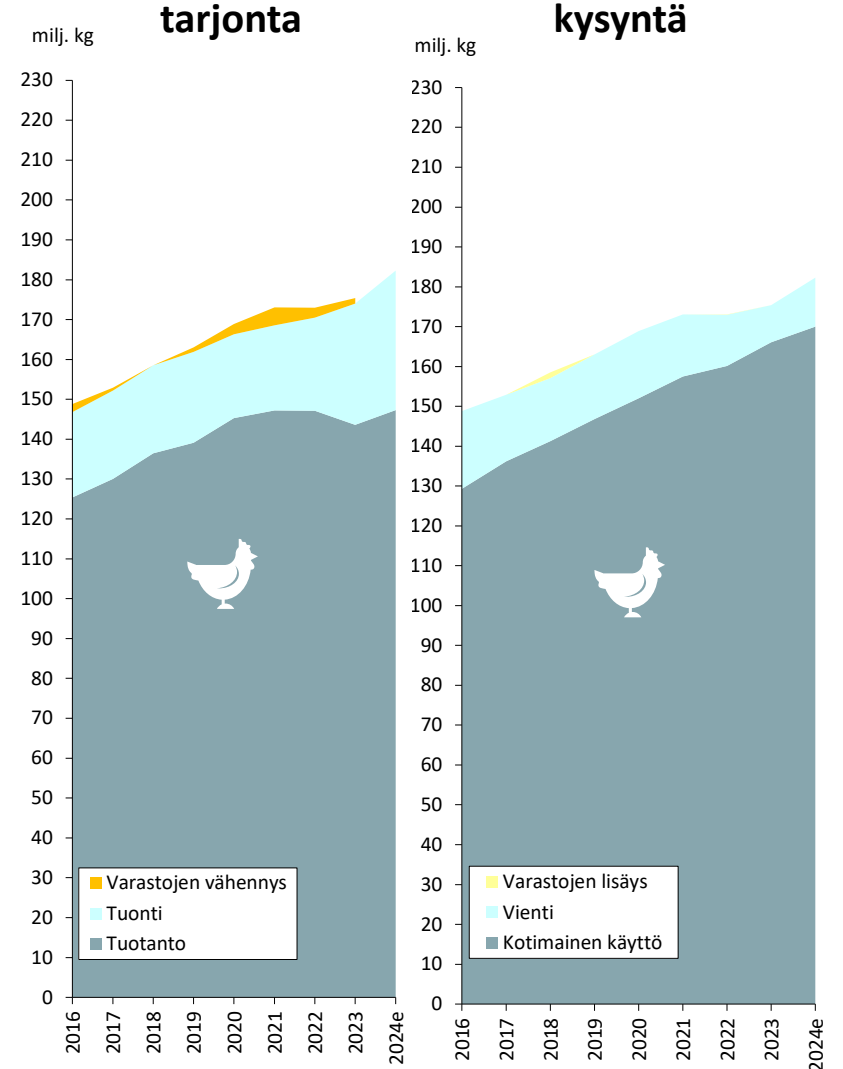
Sika- ja siipikarjaketjun tuotantoa ohjataan vertikaalisella integraatiolla. Sianlihan kulutus on ollut laskeva, mutta viennin odotetaan kannattelevan tuotantoa. Siipikarjanlihan kulutus on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin 3,5 %. Suomen tuotannolla on ollut haasteita pysyä kasvun vauhdissa.

Sianliha

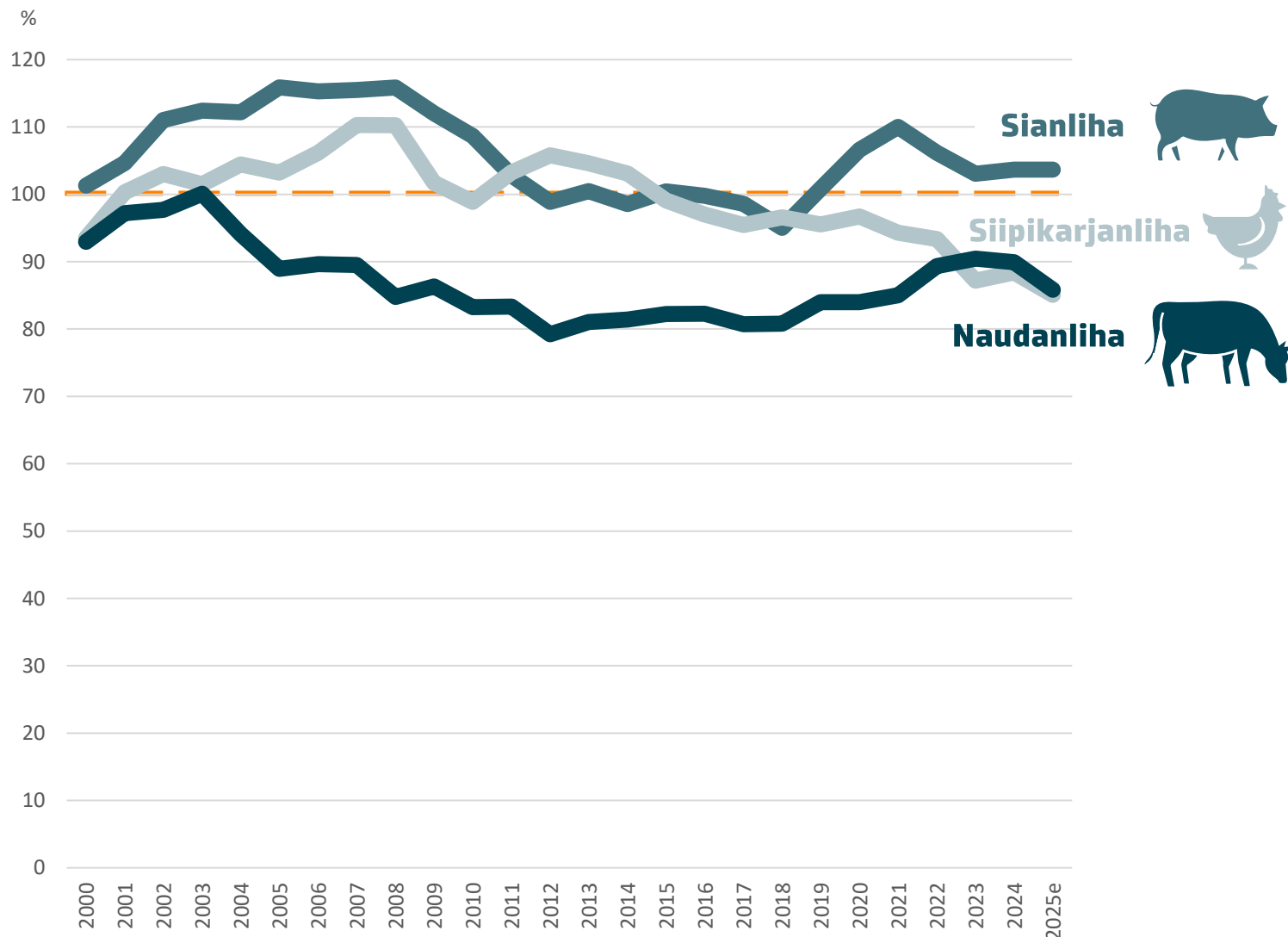
Siipikarjanliha

Lähde: Luke ja Kantar. Luke, suhdannekatsaus: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/556398>

Lihan omavaraisuusasteet

Omavaraisuusasteet lihalajeittain vuosina 2000-2025e

Sianlihan omavaraisuusaste näyttää pysyvän vakaana, yli 100 %:n tasolla myös vuonna 2025. Sen sijaan naudanlihan omavaraisuusaste alenee vuonna 2025 edellisvuoden 90 %:sta 86 %:iin. Viime vuoden toisella puoliskolla kasvuun kääntynyttä kysyntää ei ole pystytty kotimaan tuotannolla tyydyttämään. Tilanne on kärjistynyt näkyväksi niukkuudeksi erityisesti jauhelihasta keväällä 2025.

Siipikarjanlihan kotimainen tarjontaketju ei ole pysynyt nopeasti lisääntyvän kysynnän vauhdissa. Varsinaiset ongelmat alkoivat 2020-luvun alussa, jonka jälkeen tuonnilla on katettu yhä isompi siivu kysynnän kasvusta. Vuoteen 2025 tultaessa alan teurastus- ja jalostuskapasiteettia on lisätty ja modernisoitu, mutta kotimainen ketju kohtaa voimakasta hintakilpailua etenkin Keski- ja Itä-Euroopan maiden suunnalta. Omavaraisuusaste on vajoamassa alimmalle tasolle vuosituhannen vaihteen jälkeen, noin 85 %:iin vuonna 2025 97 %:n tasolta vuonna 2020.

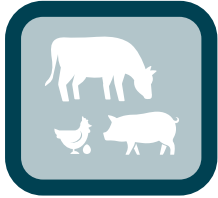
Lähde: Laskelmat lihataseesta, Luke ja Kantar. Luke, suhdannekatsaus: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/556398>

Lihatilojen rakennekehitys

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

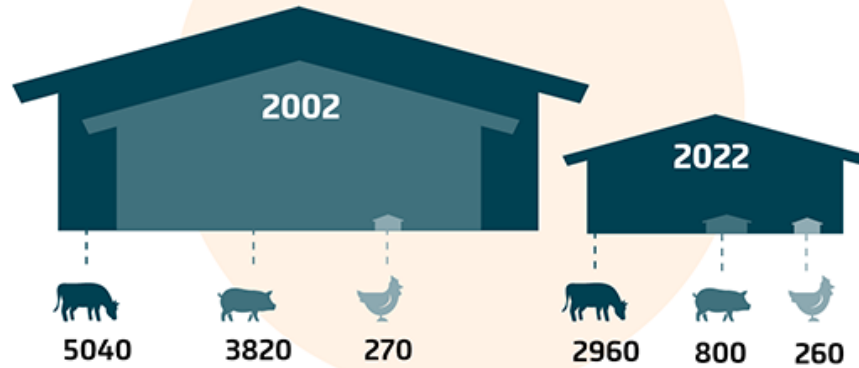
Vähittäis-
kauppa

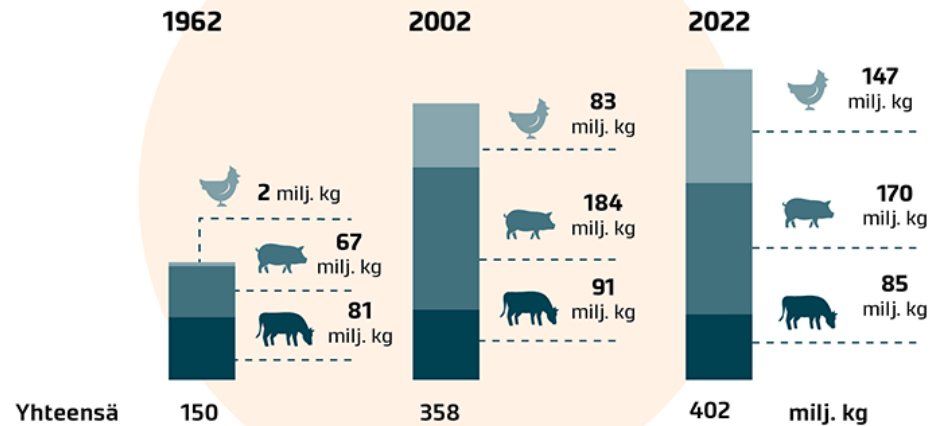
Kulutus

TILOJEN LUKUMÄÄRÄ

TUOTANTO

Nauta- ja sikatilojen lukumäärä on laskenut nopeasti viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Siipikarjatilojen lukumäärää on pysynyt tasaisempuna, mutta tuotannon määrä yhtä tilaa kohden on noussut siipikarjasektorissa voimakkaasti.

Pitkäaikaisen kehitystrendin myötä tuotanto on keskittynyt yhä isompiin yksiköihin. Nauta- ja sikatilojen osalta varsinainen keskikoon kasvu on ajoittunut 1960-2000 väliselle ajalle. Siipikarjatuotannon tilakoko on sen sijaan kasvanut tasaisesti 1970-luvulta lähtien.

Lihateollisuuden rakennekehitys

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

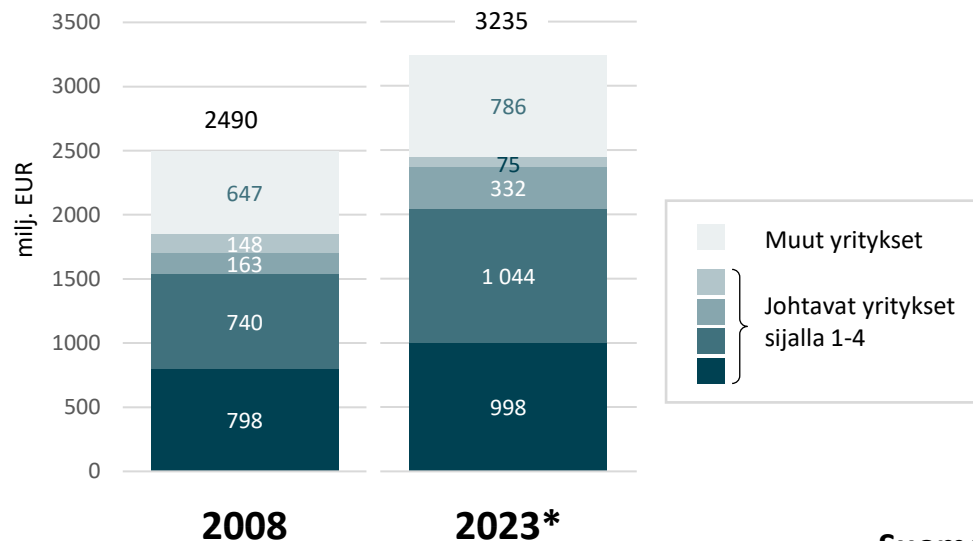
Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Neljän suurimman yrityksen osuudet lihateollisuuden liikevaihdossa

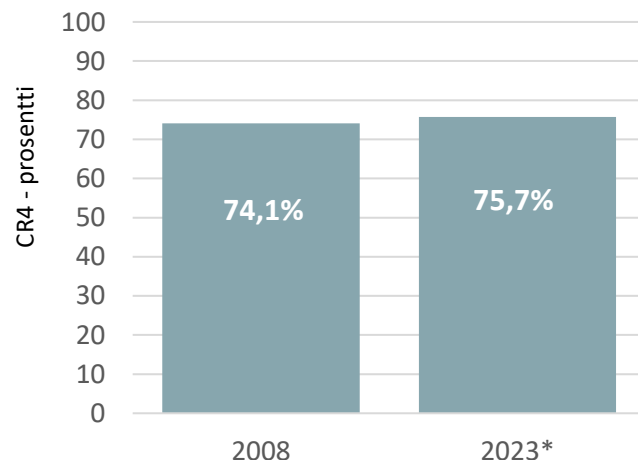

Markkinarakenne johtavien yritysten takana on erittäin hajanainen, toimialalla on yhteensä 228 yritystä.

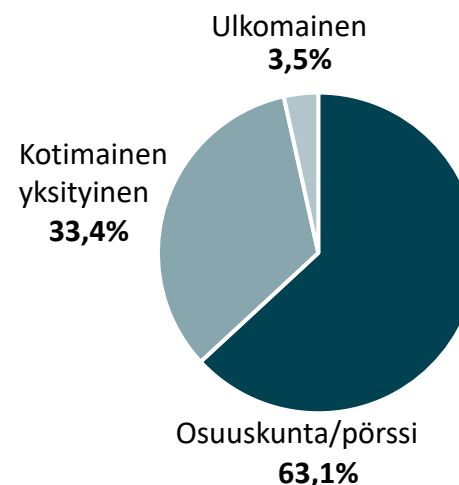
Sian ja siipikarjan teurastus on kussakin ketjussa kolmen suuren yrityksen käsissä, mutta märehtijöiden teurastuksessa toimivat myös pienet ja keskisuuret yritykset.

Osuuskunta-pörssiomisteisten lihatalojen merkitys lihateollisuuden rakenteessa on merkittävä. Ulkomaisen pääoman merkitys sen sijaan on vähäistä.

CR4 – keskittyneisyysasteen kehitys

Suomen lihateollisuuden omistusrakenne vuonna 2023

Lähde: Yritysten vuosiraportit ja kotisivut, Liha ja ruoka 4/2024, s. 18.
Huom: *Atrian ja HKScanin osittain tai kokonaan omistamien yhtiöiden luvut on laskettu mukaan johtavien yritysten liikevaihtoon.

Lihateollisuuden avainlukuja

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Lihateollisuuden avainlukuja vuosina 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yritysten lukumäärä	243	237	232	231	235	228
Liikevaihto (mrd. EUR)	2,5	2,6	2,6	2,7	3,1	3,2
Henkilöstön lukumäärä	8086	8070	8246	7885	8001	8065
Palkkasumma (milj. EUR)	328,2	329,9	337,4	352,4	366,3	377,8
Palkkasumma/työntekijä (tuhat EUR)	40,6	40,9	40,9	44,7	45,8	46,8

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_yrti/statfin_yrti_pxt_13w3.px/

Lihateollisuus sisältää teurastustoimintaa ja lihanjalostusta harjoittavia yrityksiä.

Lihateollisuus on Suomen elintarviketeollisuuden suurin toimiala. Sen osuus on yli neljännes elintarviketeollisuuden (pois lukien juomateollisuus) liikevaihdosta, henkilöstöstä ja palkkasummasta. Elintarviketeollisuuden yrityksistä kuitenkin vain noin 10 % on liha-alan yrityksiä. Se selittyy lihayritysten keskimääräistä hieman isommalla kokoluokalla. Muilla toimialoilla kuten leipomoteollisuudessa on sadoittain pieniä ja mikroyrityksiä.

Liikevaihdon kehityksessä koettiin merkittävä positiivinen hypähdys vuonna 2022, samoin kuin kaikilla muilla toimialoilla, ruoan hinnankorotusten seurauksena.

Lihan tarjontaketjun rakenteet

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Toimijoiden
lukumäärä

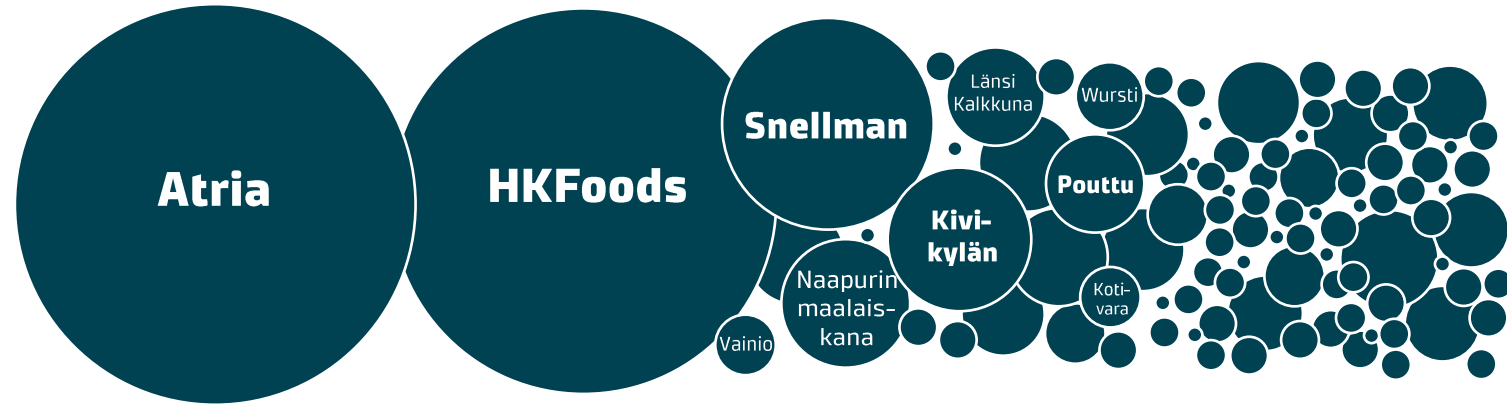
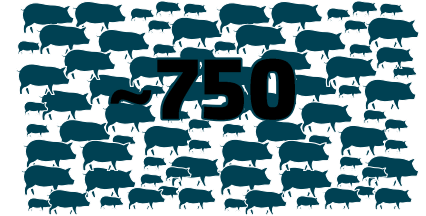
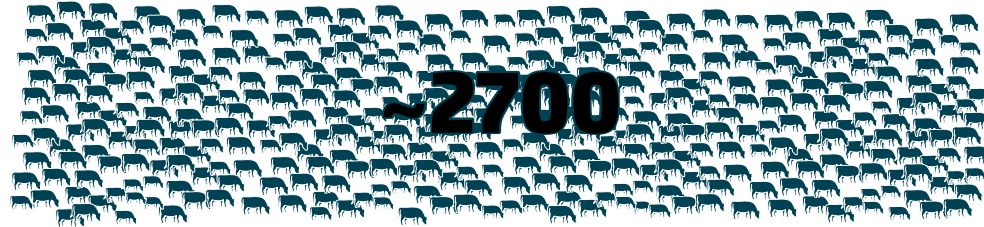
noin
3 700

228

3
+ muutama

Toimijoiden lukumäärässä ja koossa on valtavia eroja ketjun eri osissa. Lihatilojen rakenne on kaikista hajanaisin. Nautatilojen kokoluokkarakenne on eniten epäsuhteessa teollisuuteen ja vähittäiskauppaan.

Mitä keskittyneempi rakenne sitä suurempi on toimijan neuvotteluvoima arvoketjun sisällä. Vähittäiskauppa on määrävässä asemassa niin tavarantoimitusten kuin sopimusten hintaa ja ehtoja määiteltäessä.

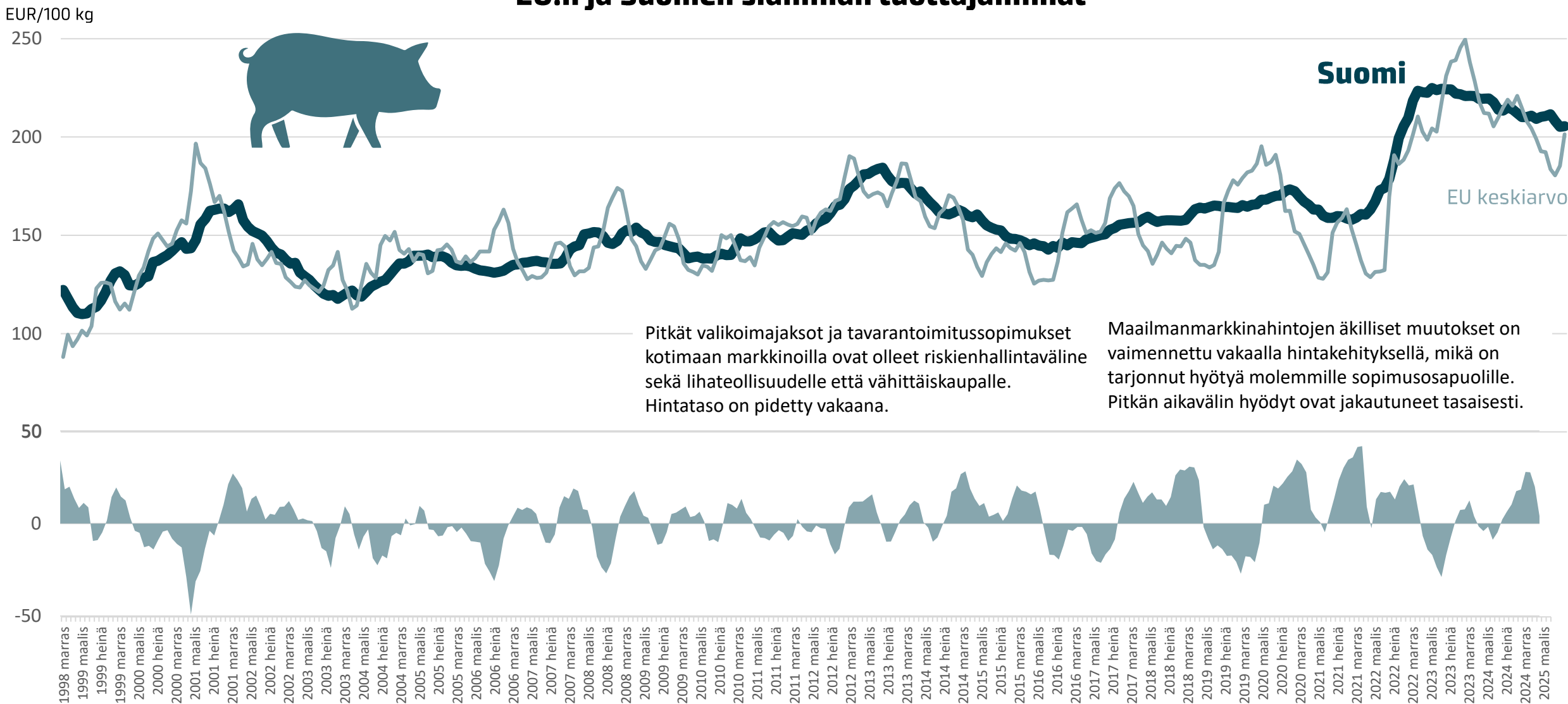
S ryhmä

Lidl

K ryhmä

Tuottajahintojen kehitys - sianliha

EU:n ja Suomen sianlihan tuottajahinnat

Lähde: Euroopan komissio, AgriFood portal

Tuottajien neuvotteluasema lihaketjussa

Panokset

Lihan-tuotanto

Teurastus

Lihan jalostus

Vähittäis-kauppa

Kulutus

Naudanlihan hintakehitystä tarkasteltaessa herää kysymys tuottajien neuvotteluasemasta lihaketjussa. Pitkäaikaiset tavarantoimitussopimukset eivät ole toimiva väline pitkäkestoisen hintavinouman tai murroskohteen käsittelemiseksi, mikäli sopimusten toinen osapuoli on haluton avaamaan hintaneuvotteluja kesken toimitusjaksoa.

Tuottajien neuvotteluasema on lihaketjussa heikompi kuin maitoketjussa mutta vahvempi kuin viljaketjuissa. Kahden suuren lihatalon osuuskunta-pörssiomisteisuus mahdollistaa tuottajien taloudellisen intressin huomioimisen, mutta ei suoraan tuottajahintojen vaan osinkojen muodossa. Pörssiomistajien taloudellinen intressi on huomioitava samassa määrin tuottajaomistajien kanssa.

Muut yritykset toimivat pääsääntöisesti tavallisten tuotantosopimusten mukaisesti. Suurin osa Suomen sika- ja siipikarjatiloi-ista on sopimustuotannon piirissä. Naudanlihan tuottajien keskuudessa tuotanto ilman tuotantosopimuksia on yleistä.

Iso kysymys on, olisiko tuottajaorganisaatiomuotoisesta yhteistyöstä hyötyä Suomen lihatiloille. Toimiakseen kestävästi tuottajaorganisaatiosta olisi oltava hyötyä sekä tuottajille että tuotteiden ostajille. Parhaimmillaan tuottajaorganisaatio luo "win-win" tilanteen kauppakumppanille.

Tuottajat

Isompi toimija panosten hankinnassa ja tavarankäytössä

Markkinaintressien yhteensovittaminen

Hinnoista ja toimitusten ehdoista sopiminen

Neuvotteluvoima

Ostajat

Raaka-aineen tasainen laatu

Isot kertavolyymit

Tehokkaat tavarankäytämekanismit

Logistinen tehokkuus

Tuottajien neuvotteluasema lihaketjussa

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Suomen lihaketjussa toimii jo tuottajaorganisaatio (TO). Suomen lammasosuuskunta perustettiin vuonna 1995. Se haki tuottajaorganisaatio statuksen vuonna 2019.

Kokemukset tuottajaorganisaatiosta ovat positiiviset. Se on tuonut hyötyä sekä tuottajille että ostajille.

Tuottajat

”Suurin etu on se, että hintoja saa sopia jäsenten kesken ja neuvotella ostajien kanssa kaikkia jäseniä edustaen. Näin tarjoutuu mahdollisuus suhteuttaa tuotannon määrä kysyntää vastaavaksi. Tällaista hintojen sopimista ja volyymien ohjausta nykyinen kilpailulainsäädäntö ei salli osuuskunnille.”

Ostajat

Ostajille TO tuo useita etuja kuten toimitusten järjestelmällisyys ja ennakoitavuus. Laajan jäsenistön tarjonnan suunnittelu ja koordinointi säästävät ostajien resursseja. Suuret volyymit mahdollistavat jopa muutoksia suunniteltuun toimitukseen. TO:n edustajat voivat neuvotella ostajien kanssa toimitettavien erien suuruudesta ja hinnasta. Ennen TO-statusta osuuskunta pitkälti hyväksyi ostajan antamia hintatarjouksia sellaisinaan. Mikäli halutaan kehittää ketjua kestävästi, TO:n täytyy osata neuvotella ja kehittää asioita niin, että niistä on hyötyä myös pitkällä aikavälillä.

Suomen
lammas-
osuuskunta

Tuottajien neuvotteluasema lihaketjussa

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

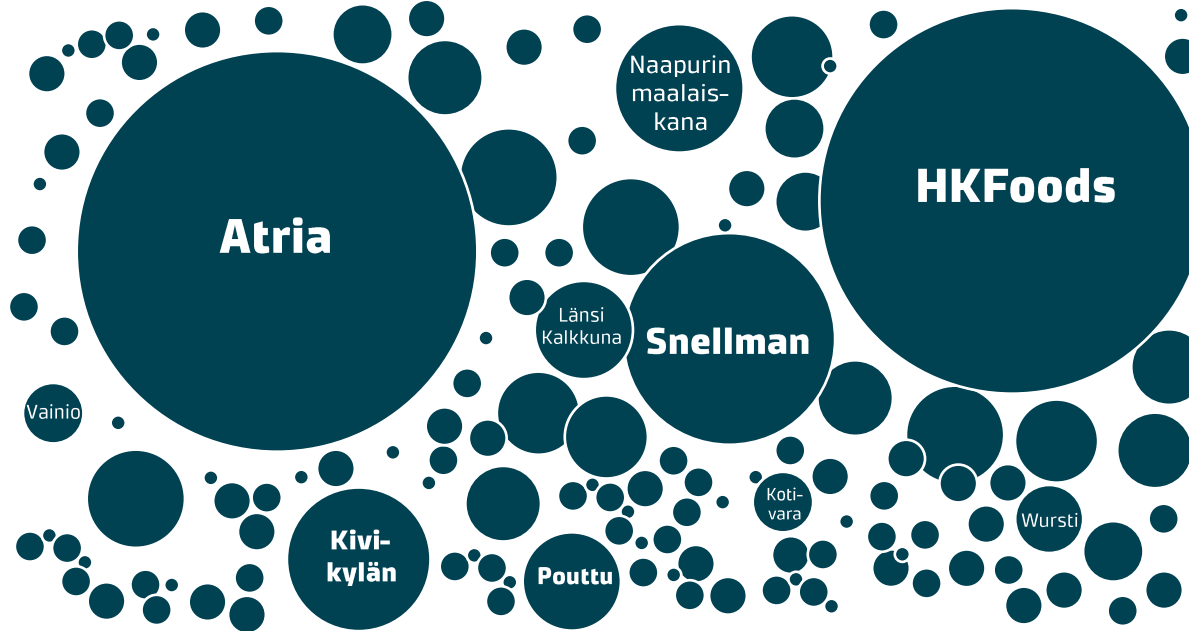
Vähittäis-
kauppa

Kulutus

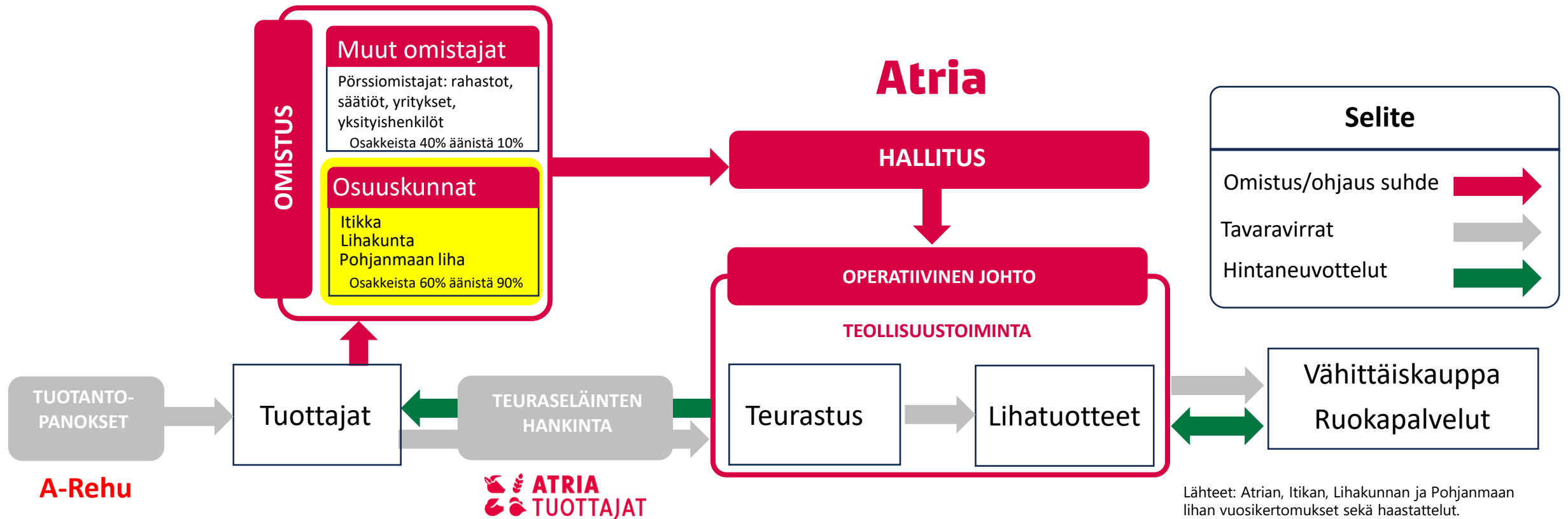
Suomen lammassosuuskunta toimii hyvin hajanaisen ja lihaketjun näkökulmasta pienen markkinasegmentin erikoistuotemarkkinoilla. Voisiko tuottajaorganisaatio olla toimiva konsepti myös suurten lihalajien, kuten naudanlihan, sianlihan tai siipikarjanlihan markkinoilla?

Tuottajaorganisaatioiden perustaminen on mahdollista siellä, missä teurastamot hankkivat eläimiä tavallisten kauppasopimusten puitteissa. Parhaat edellytykset löytyvät karjatilojen tai erikoislihaa tuottavien keskuudessa.

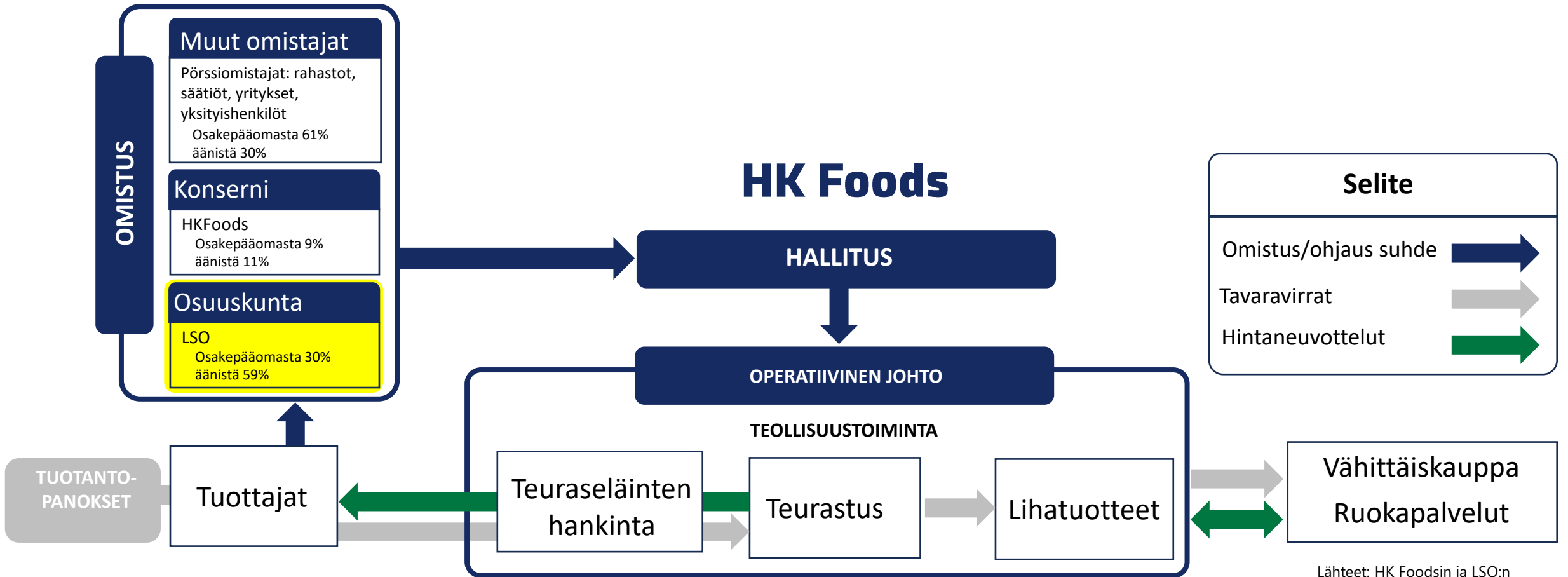
Atrian esimerkki

Hankinta on eriytetty osuuskunnilta jo 25 vuotta sitten. Osuuskunnilla on ollut sen jälkeen pelkkä omistusrooli, johon ei sisälly hintaneuvottelumahdollisuuksia. Tuottaja-organisaation perustaminen olisi mahdollista, mutta markkina-asemien kehityksestä on huolehdittava pitkäaikaisesti.

Pörssiomistusmallilla on kaksi puolta. Yhtäältä se mahdollistaa toiminnan rahoituksen varmistamisen ja riskien jakamisen ulkopuolisten sijoittajien kanssa. Toisaalta se rajoittaa tuottajien omistajaohjauksen työkalupakkia ja sulkee pois mahdollisuuden toteuttaa omistajaintressiä tuottajahintoja nostamalla.

HK Foodsin esimerkki

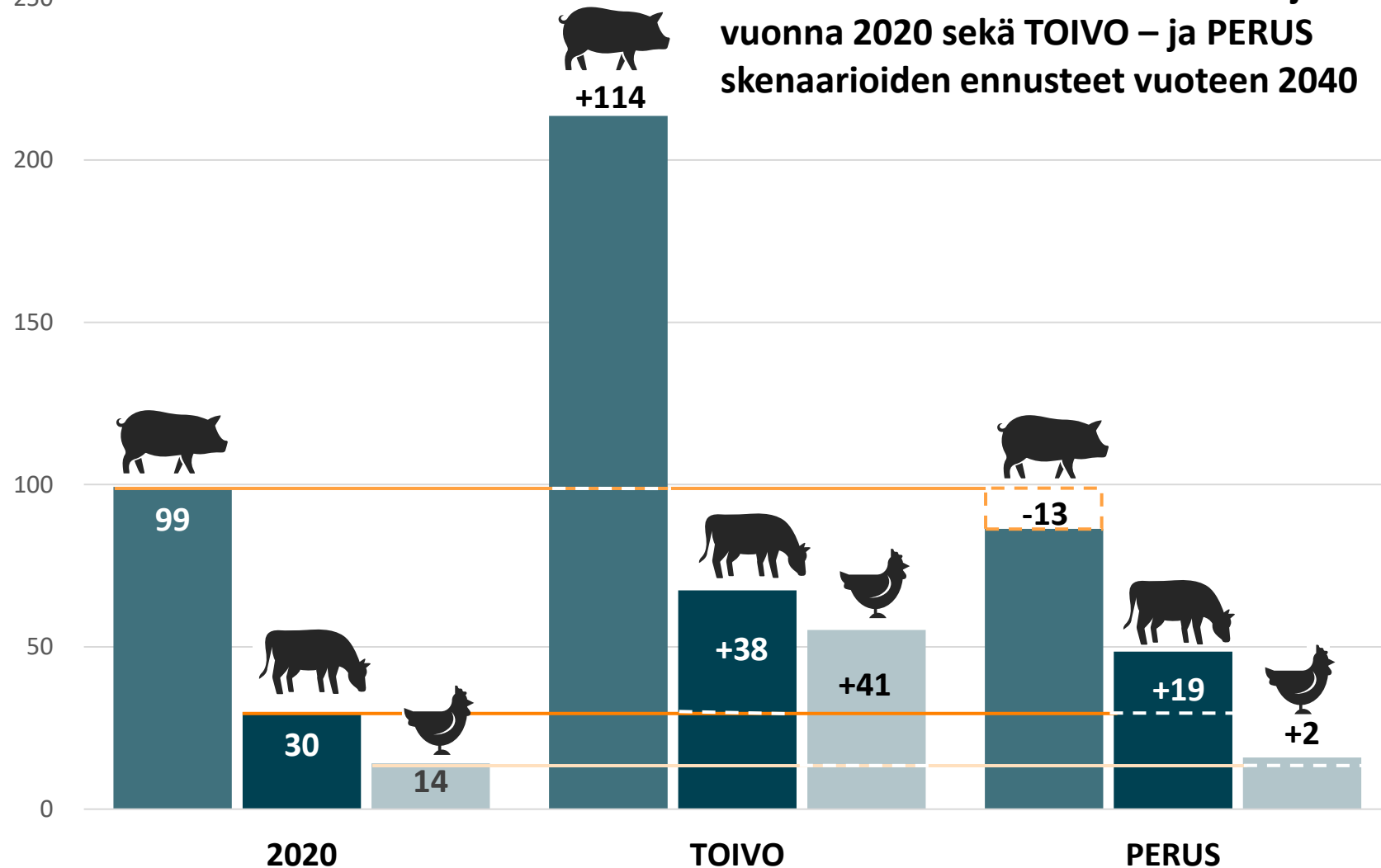
Lähteet: HK Foodsin ja LSO:n vuosikertomukset sekä haastattelut.

Hankinta on eriytetty osuuskunnilta jo 25 vuotta sitten. Osuuskunnilla on ollut sen jälkeen pelkkä omistusrooli, johon ei sisälly hintaneuvottelumahdollisuuksia. Tuottaja-organisaation perustaminen olisi mahdollista, mutta markkina-asemien kehityksestä on huolehdittava pitkäaikaisesti.

Pörssiomistusmallilla on kaksi puolta. Yhtäältä se mahdollistaa toiminnan rahoituksen varmistamisen ja riskien jakamisen ulkopuolisten sijoittajien kanssa. Toisaalta se rajoittaa tuottajien omistajaohjauksen työkalupakkia ja sulkee pois mahdollisuuden toteuttaa omistajaintressiä tuottajahintoja nostamalla.

Lihan viennin arvo lihalajeittain

milj. EUR
250

Lihaviennin näkökulmia lihalajeittain

Lihanviennin pääkohdealueet:

- Sianliha - kaukomarkkinat
- Naudanliha – Tanska ja Ruotsi
- Siipikarjanliha – Aasian maat

Sianliha – Kiinan markkinoita korvaavien vientimarkkinoiden löytäminen on haasteellista. Vientirakennetta pitää siirtää pidemmälle jalostettujen lihatuotteiden suuntaan.

Siipikarjanliha – Alan resurssit on kiinni tuonnille menetettyjen kotimaan markkinaosuuksien takaisin valtaamisessa. Eri arvo-osien vienti jatkuu, mutta viennin arvo vähenee hieman vuoden 2020 tasosta.

Naudanliha – Naudanlihaa on viety tähän astin kahteen maahan: Tanskaan ja Ruotsiin. Tanskan vienti on jatkanut matkaansa useaan maahan lisäarvo-osien myyntinä. Haasteena on moninkertaisesti palkitun Suomen naudanlihan pihvin brändäys ja markkinointi suoraan ulkomaille.

Lähde: laskelmat Tullin ULJAS tietokantaan sekä yrityskyselyyn perustuen. Skenaariolaskelmien aikajänne on 2040, lähteinä on Luken selvitykset, TOIVO (<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554653>) ja PERUS (<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/556186>).

Lihan kokonaiskulutus

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Lihan kokonaiskulutus Suomessa vuosina 1990-2025e

Kg/hlö

Suomessa lihan kokonaiskulutus on muuttunut erittäin hitaasti. Kulutus saavutti huippunsa vuosina 2014-2016, jolloin lihaa kulutettiin yli 81 kiloa henkeä kohden. Sittemmin kokonaiskulutuksen suunta on ollut laskeva, mutta kulutus on vähentynyt viimeisten seitsemän vuoden aikana keskimäärin vain 400 g henkeä kohden vuodessa.

Kokonaiskulutus kasvoi ruoan hinnan edellisvuosien korotusten jälkeen vuonna 2024 peräti lähes 1,5 kilolla, hintakehityksen tasaannuttua. Vuonna 2025 lihan kokonaiskulutuksen ennustetaan olevan 78,4 kiloa henkeä kohden.

Lihankulutusluvut ilmoitetaan luullisena lihana eli ns. ruholihana. Syötävän lihan osuus saadaan, kun luullisesta lihasta poistetaan luiden osuus, keskimäärin 20 %. Kun huomioidaan vielä kypsennyshävikki, 10-30 % tuotteesta riippuen, kypsänä luuttomana lihana laskettuna syödyn lihan määrä on noin puolet luullisen lihan määrästä.

Lähde: Luke, Ravintotase; Kantar, Lihabarometrit ja Tilastokeskus, Väestötilasto.

Lihan kulutus lihalajeittain

Panokset

Lihan-
tuotanto

Teurastus

Lihan
jalostus

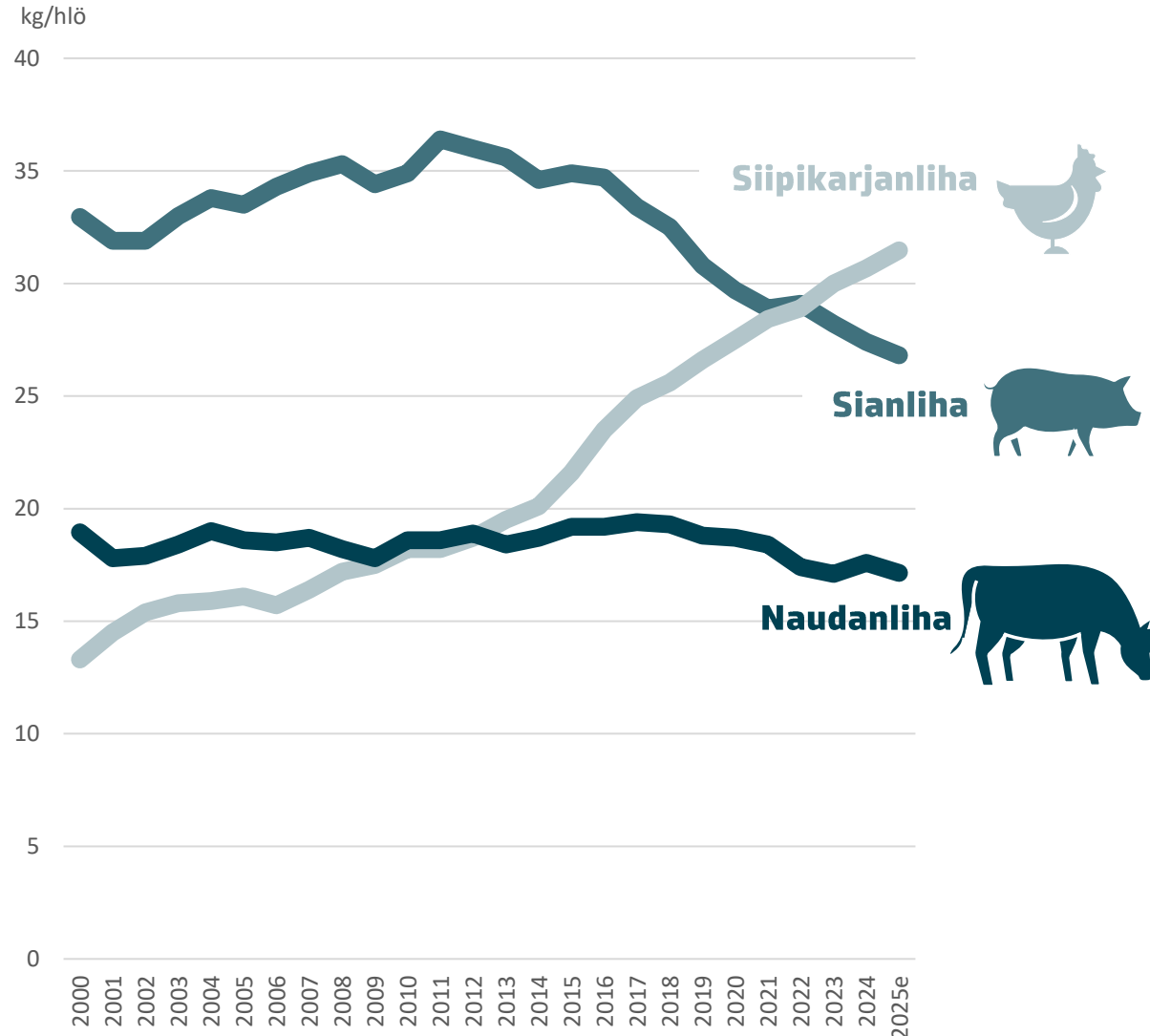
Vähittäis-
kauppa

Kulutus

Lihan kulutus Suomessa lihalajeittain vuosina 2000-2025e

Naudanliha on lihalajeista kallein, joten lihan ja lihatuotteiden hintojen nousu vaikuttaa eniten sen kysyntään. Merkittävän hinnannousun seurauksena naudanlihan kulutus henkeä kohden putosi vuosien 2021-2023 aikana 18,4 kilosta 17,1 kiloon. Hintojen nousun hidastuminen puolestaan nosti naudanlihan kulutuksen 17,6 kiloon vuonna 2024.

Sianlihan ja siipikarjanlihan kulutustrendit jatkuvat entisten vuosien tapaan. Vuonna 2025 sianlihan kulutuksen ennustetaan laskevan 26,8 kiloon ja siipikarjanlihan nousevan 31,5 kiloon. Viimeisen kolmen vuoden aikana siipikarjan lihan kulutuksen kasvu on korvannut täysimääräisesti sianlihan kulutuksen laskun.

Lähde: Luke, 2025 ennusteet Kantar. Huom.: 2025 omat laskelmat Tilastokeskuksen Väestötilastoa käyttäen. Luke, suhdannekatsaus: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/556398>

Lihaketju on monelta osin hyvin toimiva

Lihaketjun toiminta on esimerkki tiiviistä vertikaalisesta integraatiosta, jonka taustalla ovat perinteikkäät tuottaja-osuuskunnat. Kahden suuren lihatalon omistusrakenne, joka perustuu tuottajien ja pörssiomistajien yhteisomistukseen, on elintarvikealalla kansainvälisesti ainutlaatuinen malli.

Omistusrakenne mahdollistaa tuottajien talousintressien huomioimisen välillisesti omistajaosuuskuntien kautta. Omistushyötyä tulee konsernin liiketoiminnan kehityksen ohjaamisesta sekä vuosittain maksettavista osingoista.

Sika- ja siipikarjaketjut toimivat tiiviissä vertikaalisessa integraatiossa, jossa tuotantomääriä ohjataan reaaliaikaisesti kotimaan kysynnän kehityksen mukaisesti.

Suurten lihatalojen toiminta ja kaupalliset suhteet on järjestetty pitkälti sopimustuotantoon perustuen, mikä tuo ketjuun markkinavarmuutta ja suunnitelmallisuutta.

Pitkäkestoiset valikoimajaksot ja tavarantoimitussopimukset lihateollisuuden ja päivittäistavarakaupan välillä tasaavat kansainvälisten hintavaihteluiden aiheuttamia markkinariskejä, mikä tarjoaa parhaimmillaan tasaisesti hyötyä kummallekin sopimusosapuolelle.

Suomen naudanlihasektorin kytköstä maitosektoriin, maitorotuisten vasikoiden kasvatusta ja nurmiruokintaan perustuvaa karjataloutta pidetään positiivisena ominaisuutena.

Lihaketjussa on myös kehitettävää

Lihaketjun suurin haaste on kotimaakeskeisyys. Se rajaa toimijoiden liikkumatilaa, pitää markkinavaihtoehtot niukkoina ja neuvotteluasemat heikkona keskittyneen päivittäistavarakaupan suhteen.

Tiiviistä vertikaalisesti ketjusta ei saada hyötyjä täysimääräisesti irti, mikäli ketjuohjauksen perustana on ainoastaan kotimaan markkinat. Sianlihan kotimaan kysyntä on ollut laskevaa. Siipikarjanlihan kysyntä on ollut kasvussa mutta kilpailukyky on ollut kotimarkkinoilla koetuksella tuontia vastaan.

Naudanlihaketju on hajanainen, eikä tuotantoa ohjata vertikaalisesti samalla tavalla kuin sika- ja siipikarjaketjuja. Tuottajan asema on haavoittuva, minkä todistaa vuosien 2024-25 hintakehitys. Tuottajien kaupallisesta järjestäytymisestä olisi hyötyä.

Tuottajien osuuskunta-pörssiomisteinen malli estää omistaja-tuottajia käyttämästä talousintressiään hintaneuvotteluissa. Tuottajien neuvotteluaseman parantaminen ketjussa on lihaketjun suurimpia haasteita.

Kotimaan markkina-asemien puolustaminen on yhteinen nimittäjä tarkastelluissa arvoketjuissa. Lihaketjun osalta se korostuu siipikarjanlihaketjussa.

Viennin suunnitelmallinen ja strateginen kehittäminen on Suomen lihaketjun tärkeimpiä tehtäviä. Mihin tahansa yksittäiseen markkinaan nojautuminen lisää markkinariskiä, vaikka se yksittäinen markkina olisikin kotimaassa.

Lihan toimialakuvaus laadittiin osana RUOKAKETJU-tutkimushanketta

RUOKAKETJU-tutkimushanke rakentaa kokonaisvaltaista ymmärrystä ruokaketjun toimivuudesta ja arvonmuodostuksesta

- Markkinashokkien vaikutukset ruokamarkkinoiden toimivuuteen sekä kysynnän ja tarjonnan rakenteisiin.
- Hintashokkien välittyminen ja kulutuksen joustot Suomen ruokamarkkinoilla.
- Rahavirrat sekä hinta- ja kustannusrakenteet ruokaketjussa.
- Rakenteiden merkitys ruokaketjun rahavirtojen jakautumisessa.

Hanketta toteuttavat Pellervon taloustutkimus PTT, Luonnonvarakeskus ja REINU econ.

RUOKAKETJU-hankkeen julkaisuja

Kuluttajien näkemyksiä ruuan hinnan nousun vaikutuksista kulutukseen ja ostokäyttäytymiseen (Forsman-Hugg, S., Kinnunen, P. & Yli-Liipola, M. 2024. PTT raportteja 288) Luettavissa: <https://www.ptt.fi/julkaisut/kuluttajien-nakemyksia-ruuan-hinnan-nousun-vaikutuksista-kulutukseen-ja-ostokayttaytymiseen/>

Elintarvikeketjun rahavirtojen kehitys (Arovuori, K., Karikallio, H. & Kinnunen, P. 2024. PTT raportteja 289) Luettavissa: <https://www.ptt.fi/julkaisut/elintarvikeketjun-rahavirtojen-kehitys/>

Tuottajat omistavat maitoketjun –maitosektori Suomessa (Arovuori, K. 2025. PTT raportteja 302) <https://www.ptt.fi/julkaisut/tuottajat-omistavat-maitoketjun-maitosektori-suomessa/>

Viljaketjun hajanaisuus vaikeuttaa lisäarvon kasvattamista: Viljaketjun toimialakuvaus (Yli-Liipola, M., Kinnunen, P., Forsman-Hugg, S., Kujala, P. 2025. PTT raportteja 301) <https://www.ptt.fi/julkaisut/viljaketjun-hajanaisuus-vaikeuttaa-lisaarvon-kasvattamista-viljaketjun-toimialakuvaus/>

Kotimarkkinakeskeisyys on lihaketjun suuri haaste – Lihaketjun toimialakuvaus (Jansik, C. Luke, 2025) <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025060662176>

Puutarhailojen tuottavuus on korkea – Puutarhaketjun toimialakuvaus (Jansik, C., Jaakkonen, A., Suojala-Ahlfors, T., Mattila, T., Niemi, J. Luke, 2025) <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025060662179>

RUOKAKETJU-hankkeen päärahoittaja on Maatilatalouden kehittämisrahasto Makera.

Lisäksi hanketta rahoittavat Elintarviketeollisuusliitto ETL, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Päivittäistavarakauppa PTY.